

1901-09-27

AUTHOR/KEY FIGURE

Carl Jacobsen

FACTS

Document type:
Newspaper article

Language:
Danish

Sender's location:
Copenhagen

Archive:
Det kongelige Bibliotek

TRANSCRIPTION

Ny-Carlsbergfondet

En Samtale med Carl Jacobsen

Over Ny Carlsberg skinner en tindrende Sommersol. Rundt om paa det mægtige Terræn høres det støtte Arbejdes rolige taktfaste Aandedræt. Over monumentale Porte lyser gyldne Tankesprog. Solen leger om Broncebusters Øjne og Mund, og højt oppe paa Tage og Taarne basker gotiske Drager med Vingerne og strækker Hals mod den sommerblaa Himmel. Manden selv staar, belyst af Dagen, mellem to vældige, taarnbærende Granit-Elefanter, hvis Dimensioner han maaler med et roligt Blik. Han er i hvid Lærredsfrakke og har rød Fez paa Hovedet. Forunderlig fremmedartet altsammen. Og dog er det jo klart for hver den, der forstaar at see, at Manden – bred og jævn, kraftig og blodrig, lysskægget og lysøjet – at Manden er dansk som Farverne i hans Dragt. Da vi sammen gaar ind paa hans Kontor – gennem en Vestibule, paa hvis Stukvægge solbrændte Favner leger mellem Løvværk – kunde jeg have haft Lyst til at spørge om de hundrede Enkelheder, der overraske Øjet ved hvert Skridt. Hvem har tegnet disse Dørgreb og smedet dem i massivt Messing? Hvem har skaaret Linjerne i denne Dør, og hvem har udtænkt Anbringelsen af alle disse danske, franske, latinske og græske Tankesprog, der manende eller æggende taler fra Loft og Gulv? Men der [er] ikke Tid til at faa Svar. Carl Jacobsen sidder allerede foran det vældige udskaarne Skrivebord – alle Forhold er store herude – og venter paa at komme til at give Besked. Men hvor galt det end er, kan jeg ikke strax sætte Forhøret paa lovlig, journalistisk Vis. Et Øjeblik maa jeg glæde mig over Manden, som han sidder dér foran mig, massiv og sikker, stærk i Farve som i Skikkelse paa Baggrund af ganske lyse Damaskesgardiner, som er blevet gyldengrønne af Sollyset, der spiller bag dem mellem Parkens Træer.

Men altsaa –

Først er der dette Spørgsmaal: Hvem skal bestyre det nye Ny-Carlsbergfond ?

Carl Jacobsen svarer:

-Bestyrelsen eller Direktionen kommer til at bestaa af tre Medlemmer, nemlig: 1) mig selv som Formand; hvis min Hustru overlever mig, bliver hun Formand; efter os skal en af vore Sønner være Formænd. 2) et af Formanden valgt Medlem, hvis Valg godkendes af Carlsbergfondets Direktion: mærk vel, at Talen her altsaa er om det af min Fader oprettede Fond. 3) et af Carlsbergfondet valgt Medlem, godkendt af mig. – Disse tre

Bestyrelsesmedlemmer er alle ulønnede.

Er det forudset, hvem af Deres Sønner, der skal træde ind i Deres Rettigheder?

Nej, ikke paa nogen bindende Maade. Jeg har to Sønner, hvoraf den ældste er 19, den yngste 17 Aar. Den ældste har taget IV. Klasses Hovedexamen og uddannes nu til Brygger her hos os, samtidig med at han læser Specialfag paa Landbohøjskolen; næste Aar skal han paa en Bryggerskole i Amerika. Den yngste skal nu snart tage IV. Klasses Examen. Ingen af dem bliver Studenter. De har ikke haft Lyst til det, maaaske heller ikke Anlæg for det. Og saa har jeg ikke villet pine dem med den Ting. Min ældste Søn har en overordentlig Kunstsans og = Interesse. Det er da naturligt at jeg særlig har tænkt paa ham som min og min Hustrus Afløser i Ny-Carlsbergfondets Bestyrelse .

Men er der ikke forbeholdt Deres Sønner nogen Ret til Ny Carlsberg Bryggeriet, naar det nu ophører at være Deres Ejendom?

Hertil kan jeg svare, at mine Sønners ret staar ganske i Forhold til deres Dygtighed. Duer de til oget, saa vil det jo være naturligt, at de faar Del i Ledelsen af dette Foretagende. Der staar saaledes i Fundatsen eller Gavebrevet, at min Bolig skal forbeholdes mine Efterkommere, saa længe en af mine mandlige Agnater sidder i Fondets Bestyrelse. En Dolk, der ikke duer til noget, vil ikke komme til at nyde godt deraf. Men kan han udrette noget, hvorfor skal han saa ikke bo i sine Fædres Bolig?

Om Cognaterne er der ikke truffet nogen Bestemmelse?

Nej.

Den igaar offentliggjorte Meddelelse lyder paa, at Ny -Carlsbergfondet skal tjene Kunstens Fremme i vort Fædreland. Er det ikke rigtig, at De hermed har forstaaet bildende Kunst?

Hvad De skrev i Morges i Bladet, var i et og alt fuldstændig rigtig. Maa jeg sige Dem Tak derfor. Jeg har rigtignok over Døren til min Kontorbygning sat: Bien faire, laissez dire. Og jeg bryder mig heller ikke om, hvad Folk finder paa at sige af ondt om mig. Saadan noget er jeg temmelig hærdet imod. Men det hindrer ikke, at jeg kan glæde mig over det gode, der siges om mig. Jeg gentager derfor min Tak. Men lad mig med Fundatsen egne Ord forklare Dem, hvad vi, min Hustru og jeg, har tænkt os ved "Kunst". Altsaa: "Ved Kunst forstaaes foruden Maleri, Billedhuggerkunst og Arkitektur ogsaa der her i Landet hidtil lidet paaagtede Havekunst": Det har dog maaske nogen Interesse...

Idet jeg tænker over, hvor gennemgribende Carl Jacobsen er paavirket af Frankrig, det eneste Kultur-Land, hvor Havekunsten er dyrket og dyrket

som en Kunst, der har Aarhundredes Tradition og Udvikling bag sig, spørger jeg: Skal nu Ny Carlsberfondets store Midler først og fremmest anvendes til Indkøb og Understøttelse af dansk Kunst?

Paa ingen Maade. Ligesom jeg anser det for heldbringende for Danmark, at det til sine industrielle og agronomiske Foretagender kan kome i Besiddelse af de bedste amerikanske Maskiner i stedet for at nøjes med egen Husflid, saaledes mener jeg, at det i høj Grad kan tjene til Kunstens fremme i vort Fædreland, at den bliver delagtig i fremmede Mesterværker. Kunde jeg hente Rafaels Stanzer eller Michel Angelos Loft herop fra Vatikanet, saa gjorde jeg det gjerne, selvom de maaskee ikke passede særlig godt her. Men i hvert Fald: det bedste udefra skal hjælpe os selv fremad.

Dog vil der vel blive Tale om væsentlige, direkte Bidrag til dansk Kunst? Derom træffer Fondets Bestyrelse til sin Tid Bestemmelse. Foreløbig vil den væsentligste Del af Fondets Indtægt komme til at tilfalde Glyptoteket. Jeg har lovet det en Million. Og den har jeg ikke saadan liggende i en Skuffe. Den skal først tjenes. For øvrigt vil Glyptoteket behøve mere end en Million.

Og jeg er nu 60 Aar, saa jeg betragter det ikke som sandsynligt, at jeg kommer til at opleve Anvendelse af Fondets Midler til andet end Glyptoteket. Men lad mig betone, at Ny Carlsbergfondet ikke – som det af min Fader oprettede Fond i saa høj Grad har udviklet sig til at blive – skal være noget Understøttelsesfond. Jeg har bygget Musæer, Kirker og Huse, Smaafolk kan støtte, som de synes om.

Dette blev sagt ganske jævnt og ligetil. Carl Jacobsen taler som den Potentat, han er.

Men nu De selv? Spurgte jeg. Skal De vedblivende, efter at Ny-Carlsberg ikke længere er Deres Ejendom, være Foretagendets Leder?

Ja, noget maa jeg jo leve af. Men hele dette Forhold ønsker jeg ikke udtale mig om. Thi, som De veed, forudsætter Gavebrevet et fremtidigt Samarbejde, et fremtidigt Fællesskab med Gamle Carlsberg derovre. Det er ve rimeligt at jeg bliver stillet som Direktør v.d. Aa Kühle. Naa, jeg beholder jo en Prioritet i Bryggeriet her. Alt dette er forudset i Fundatsen, hvis Enkelheder jeg naturligvis ikke kan huske udenad alle sammen. Desuden maa De erindre, at gamle Carlsberg er Part i Sagen. Vi maa altsaa indbyrdes komme til Enighed først; dets Stemme maa ogsaa høres. Jeg tror nu ikke, at nogen af os, hverken dem derovre, eller min Hustru og jeg paa vor Side vil berede nogen Vanskelighed. Men der er vigtige Spørgsmaal og Formaliteter at afgjøre, ligesom Videnskabernes Selskab,

som de ganske rigtig skrev i morges, skal tage sin Bestemmelse. Lad os derfor ikke beskæftige os med disse Enkelheder...

Gang paa Gang i Samtalens Løb havde Carl Jacobsen betonet disse Ord: Min Hustru og jeg. Han sagde dem med en uvilkaarlig Tryghed – sikker paa altid at kunne tale i hendes Navn som i sit eget. De staar da ogsaa forenede i gylden Skrift paa det nye Taarn, baaret af Granit-Elefanter. Overalt træffer man dem sammen. Der er hos disse to Mennesker et lykkeligt Fælleskab i store Tankers Fostring, en trofast Enighed i store Beslutningers Udførelse.

Denne Bolig derude ved Søndermarken, tæt op ad det støt og frugtbart arbejdende Bryggeri, prydet med Kunst, omgivet af et skønt Haveanlæg – denne Bolig er ikke blot en Matadors og en Mæcens pragtfulde Ville. Den er et Hjem.

Franz v. Jessen

